

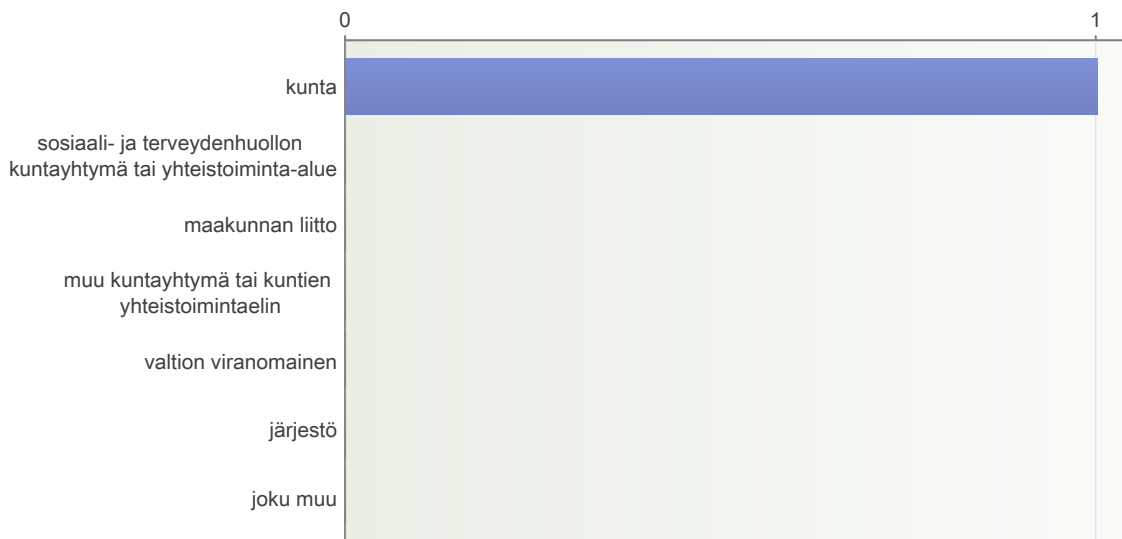
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot	Lausuntopyyntöä käsittelevä päivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
RAUTALAMMIN KUNTA	Merja Koivula-Laukka	Kirsi Solmari	25.10.2016	Rautalammin kunnanvaltuusto

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Voidaanko esityksellä kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaistasaatavuutta? Jos ei, niin miten ehdotusta tulisi siltä osin muuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Ei voida. Koska henkilöstön ja palveluiden saatavuus riippuu rakenteita enemmän alueen vetovoimaisuudesta, tulee paikallinen vaikutusmahdollisuus taata jatkossakin.

4. 2. Antaako esitys riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite? Jos ei, miten tavoitteen saavuttamisen edellytyksiä voitaisiin parantaa?

Vastaajien määrä: 1

- Vahvasti eppäillään. Mitä laskelmia ei ole esitetty. Eppäillään, että hallintokoneisto lisää kustannuksia ja pienet, tehokkaat toimijat katoavat. Vrt. pelastuslaitos! Jo nyt lain valmisteluvaiheessa on tullut esitys, että vanhusten palveluista mitoituksia pienennetään. Mahdolliset säästöt kohdentuvat siis palvelun tuotantoon.

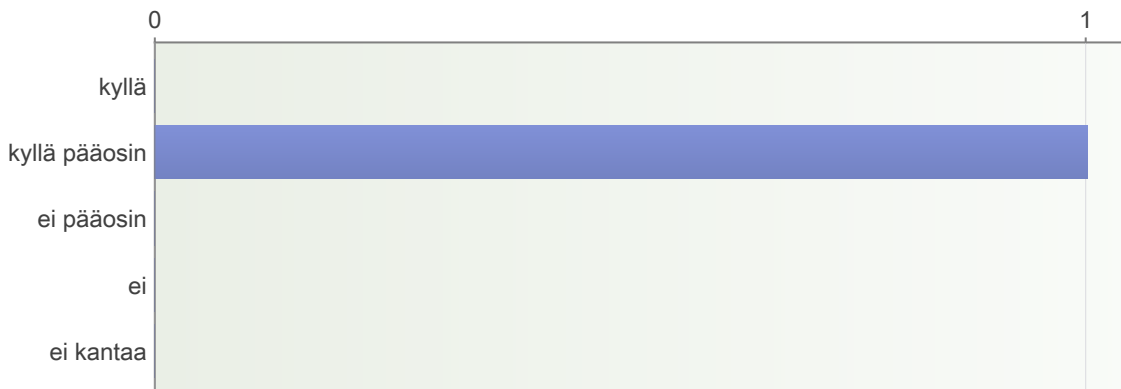
5. 3. Toteutuuko demokratia esityksessä riittävällä tavalla? Jos ei, miten esityksen kansanvaltaisuutta voisi vahvistaa?

Vastaajien määrä: 1

- Ei toteudu. Kaikkia kuntia ei kuulla ja kaikki kunnat eivät ole maakuntatasolla mukana aluehallinnon valmistelussa alusta alkaen, esimerkiksi työryhmiä muodostettaessa.

6. 4. Muodostaako maakuntalaki tarkoituksenmukaisen yleislain tulevien maakuntien hallinnon ja talouden järjestämiselle?

Vastaajien määrä: 1

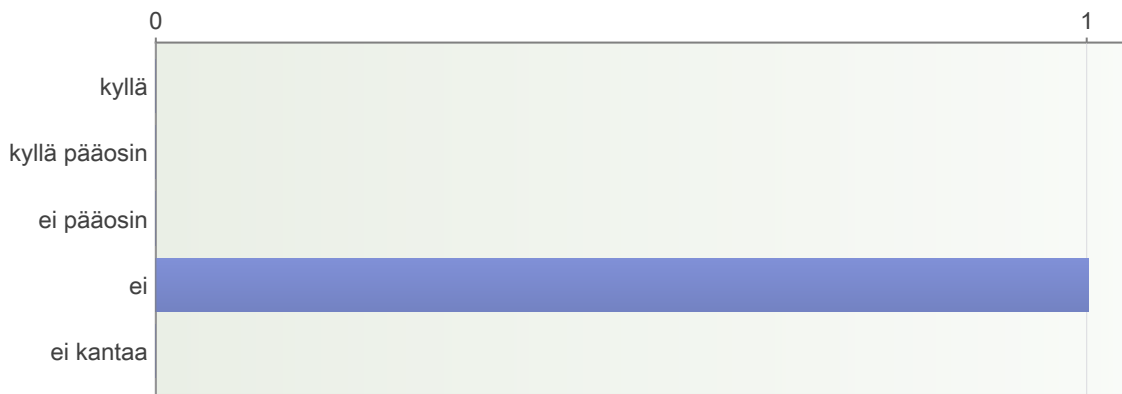

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Mikäli demokratian periaatteet päätöksen teossa toimivat ja rahoitus järjestyy.

7. 5. Maakuntalain 2 luvussa määritellään maakunnan tehtävät. Onko maakunnalle esitetty tehtäväkokonaisuus uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

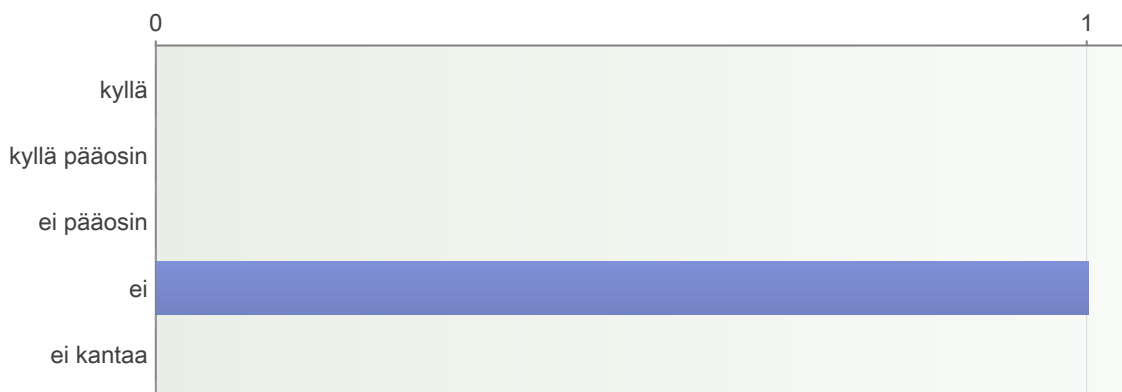

Avoimet vastaukset: ei

- Liiallisten tehtävien vuoksi maakuntahallinnosta tulee sekava ja vaikeasti hallittava.

8. 6. Maakuntalain 5 luvussa säädetään maakunnan asukkaiden osallistumisoikeuksista. Ovatko osallistumisoikeudet turvattu esityksessä riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

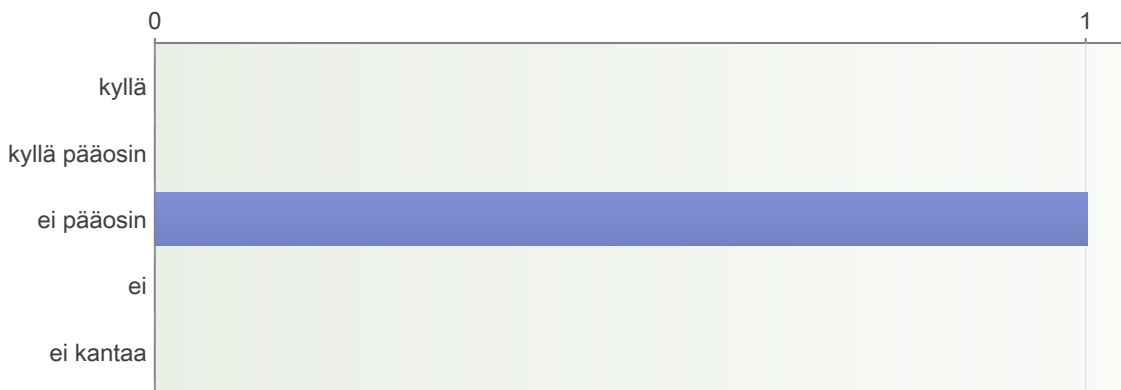

Avoimet vastaukset: ei

- Mikäli resursseja ei taata ts. lisätä kustannuksia riittävästi, asukasdemokratiasta tulee näennäistä. Reuna-alueiden vaikutusmahdollisuudet vähenevät.

9. 7. Maakuntalain 9 luvussa säädetään maakunnan palvelulaitoksesta. Onko siitä esitetty säädettäväksi tuottamisen organisoinnin näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Esimerkiksi yksityisten toimijoiden roolista ja vastuusta ei ole selvää käsitystä edes poliittisilla päättäjillä.

10. 8. Maakunnan talouden ohjaus perustuu erityisesti maakuntalakiin ja maakuntien rahoituslakiin. Ohjaavatko maakuntien rahoitusmalli ja maakuntalain mukainen taloudenohjausmekanismi maakuntien taloudenhoitoa tarkoituksenmukaisella tavalla?

Vastaajien määrä: 1

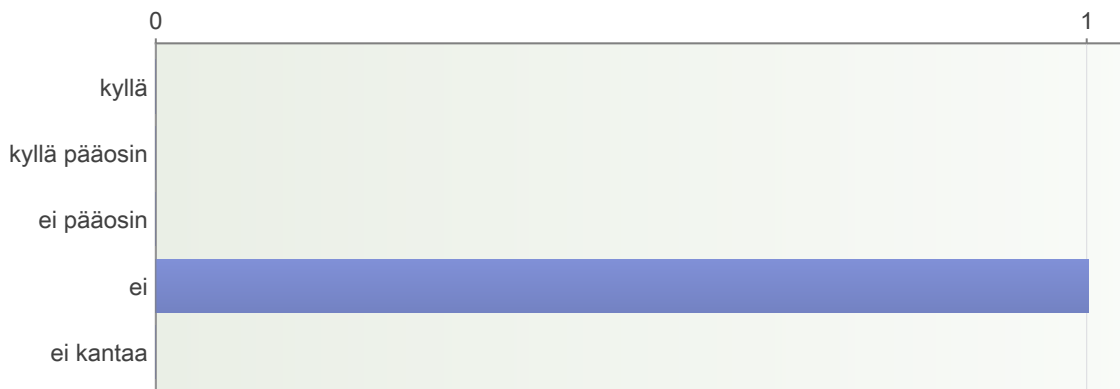
Avoimet vastaukset: ei kantaa

11. 9. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntalaista.

Ei vastauksia.

12. 10. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 4 §:ssä säädettäisiin palvelujen saatavuudesta ja saavutettavuudesta. Säännöksen mukaan palvelut on toteutettava väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita, mutta säännöksen mukaisten edellytysten täytyessä palveluja voidaan koota suurempiin kokonaisuuksiin. Onko säännös palvelujen saatavuuden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Pykälässä ei kuvata, miten saavutettavuus taataan. Toimivat sotepalvelut ovat elintärkeitä reuna-alueella.

13. 11. Maakunnat muodostavat 5 yhteistyöaluetta, joista kussakin on 3–4 maakuntaa. Yhteistyöalueeseen kuuluvat maakunnat laativat sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaisen yhteistyösopimuksen. Siinä maakunnat sopivat keskinäisestä yhteistyöstä palvelujen järjestämisessä ja toteuttamisessa. Sopimus on oikeudellisesti maakuntia sitova. Onko sopimuksen sitovuus perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

- Lähtökohtaisesti kaikki sopimukset ovat sitovia.

14. 12. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 16 §:n mukaan laadittavassa yhteistyösopimuksessa on sovittava toimenpiteet palvelujen integraation varmistamiseksi. 23 §:n mukaisesti palvelun tuottajan velvollisuutena on valmistaa palveluketjujen integraation toteutuminen ja toimittava integraation edellyttämässä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Ovatko säännökset riittäviä asiakaslähtöisen integraation toteutumiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- Luonnos on liian keskeneräinen.

15. 13. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain mukaan valtion ohjausta vahvistetaan sosiaali- ja terveyspalveluissa (19 §, 4 luku, 6 luku). Onko tämä uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta perusteltua?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Esim. tietohallinnon yhtenäistäminen on perusteltua. Vaarana on, että maakuntien rooli ja paikallistietämys ohitetaan. Toimivia paikallisia, maakunnallisia palveluita, toimintatapoja ei tule romuttaa. Maakunnalla ja kunnilla tulee olla aitoa päätäntävaltaa alueensa sote-palveluihin, sitä ei saa lainsäädännöllä kahlia.

16. 14. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnan on omassa toiminnassaan erotettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestäminen ja palvelujen tuottaminen. Onko järjestämisen ja tuottamisen erottaminen uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukaista?

Vastaajien määrä: 1

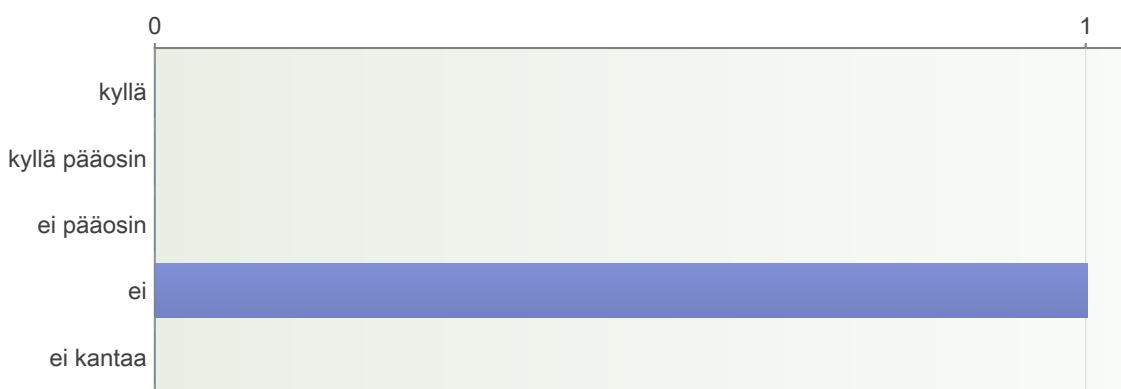

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- Tässä pykälässä näkyy erityisesti valmistelun keskeneräisyys.

17. 15. Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 22 §:n mukaan maakunnalla on yhtiöittämisvelvollisuus maakunnan hoitaessa sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä kilpailutilanteessa markkinoilla tai jos palvelut ovat valinnanvapautta koskevissa säännöksissä tarkoitetun laajan valinnanvapauden piirissä. Onko ratkaisu tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Julkinen toimija ei voi olla samalla viivalla yksityisten toimijoiden kanssa johtuen mm. rahoituksesta ja valvontatehtävästä sekä yhtiön edun että julkisen edun välisestä mahdollisesta ristiriidasta.

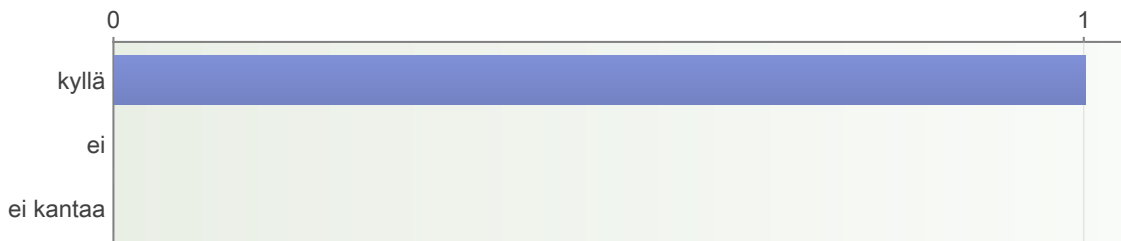
18. 16. Muut vapaamuotoiset huomiot sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaista.

Vastaajien määrä: 1

- Vaarana on, että yksityisen toimijan valvonta ontuu ja vähäosainen kansalainen jää huomiotta. Markkinatalouden mekanismi ei pysty toimimaan pienissä kunnissa. Miten taataan, että työnjako ennaltaehkäisevässä työssä kuntien ja maakuntien välillä toimii tehokkaasti? Itseasiassa koko sosiaalipuoli pitäisi jättää kuntien vastuulle, koska ennaltaehkäiseväkin työ jää. Kun uutta oppilas- ja opiskelijahuoltolakia säädettiin, opiskelijahuoltopalvelut määritettiin lähipalveluiksi. Tiedonkulku, oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin edistäminen sekä ongelmien ehkäisy yhdessä opettajien kanssa on tuloksellista, kun kuraattori ja psykologi sijoittuvat opetustoimen hallinnon alle. Kuntien pitää sote-uudistuksenkin jälkeen saada itse päättää, haluavatko ne järjestää opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalvelut itse, yhdessä muiden kuntien kanssa vai antaa järjestämisvastuun maakunnalle, jotta kuraattori- ja psykologipalveluissa säilyy yhdenmukainen palvelutaso, täytyy näiden palveluiden toteuttamiseen kunnissa myös myöntää suora rahoitus.

19. 17. Kysymys vain kunnille: Voimaanpanolaissa on tarkoitus säätää siitä, mihin maakuntaan kunnat kuuluvat uudistuksen tullessa voimaan. Katsotaanko kunnassanne, että sen tulee kuulua voimaanpanolain 5 §:ssä esitettyyn maakuntaan?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä

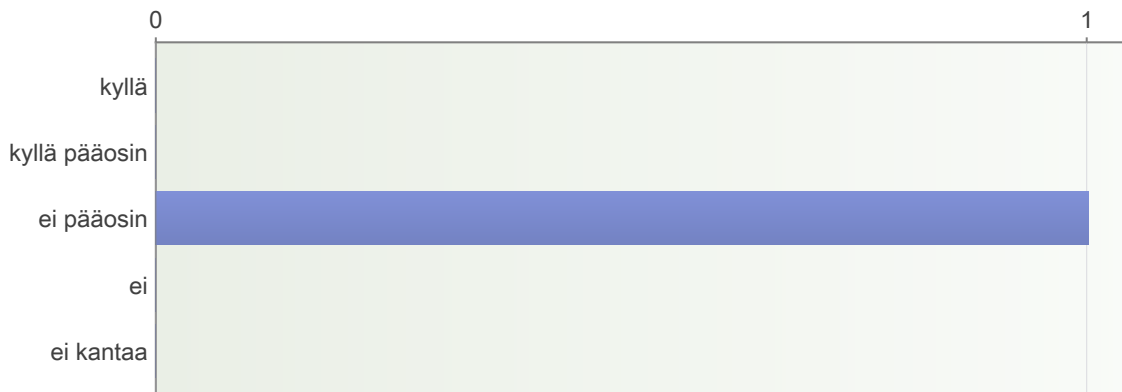

20. 18. Kysymys vain kunnille: Mikäli vastasitte edelliseen kysymykseen ei, mihin maakuntaan kunnan tulisi kuulua ja miksi? (Kunnan tulee toimittaa valtuuston päätösasiakirja sosiaali- ja terveysministeriöön)

Ei vastauksia.

21. 19. Väliaikaishallinnosta sekä väliaikaisen valmistelutoimielimen tehtävistä ja toimivallasta säädetään voimaantulon 2 luvussa. Onko väliaikaishallinnosta säädetty riittävällä tavalla?

Vastaajien määrä: 1

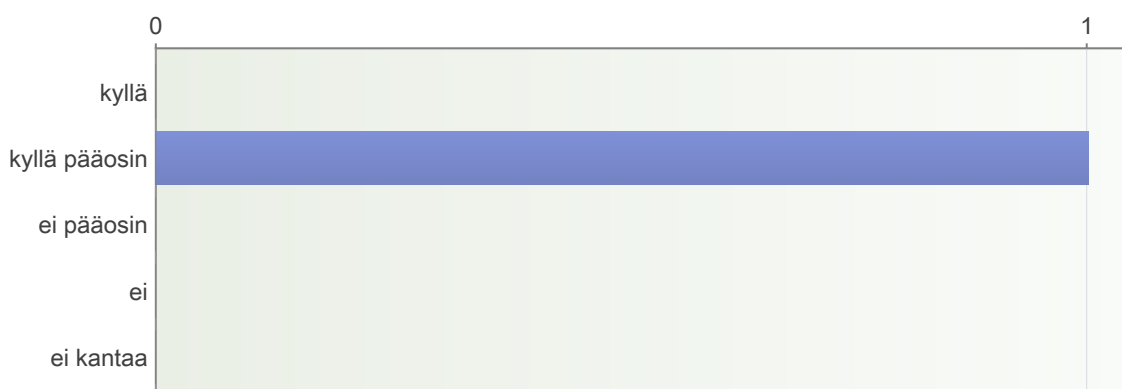

Avoimet vastaukset: ei pääosin

- Päätäntävaltakysymyksiä ei ole ratkaistu, eikä rahoitusperiaatteesta ole säädetty.

22. 20. Voimaantulon 14 §:n mukaan kunnallisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tuottavissa organisaatioissa työskentelevä henkilöstö siirtyisi maakuntien palvelukseen liikkeenluovutuksen periaatteiden mukaisesti. Lisäksi henkilöstö, joka muualla kunnan hallinnossa tai tukipalveluissa tekee pääasiallisesti sosiaali- ja terveydenhuollon tehtäviä, siirtyisi maakuntien palvelukseen. Onko henkilöstön siirtymisestä esitetty säädettaväksi henkilöstön aseman näkökulmasta tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

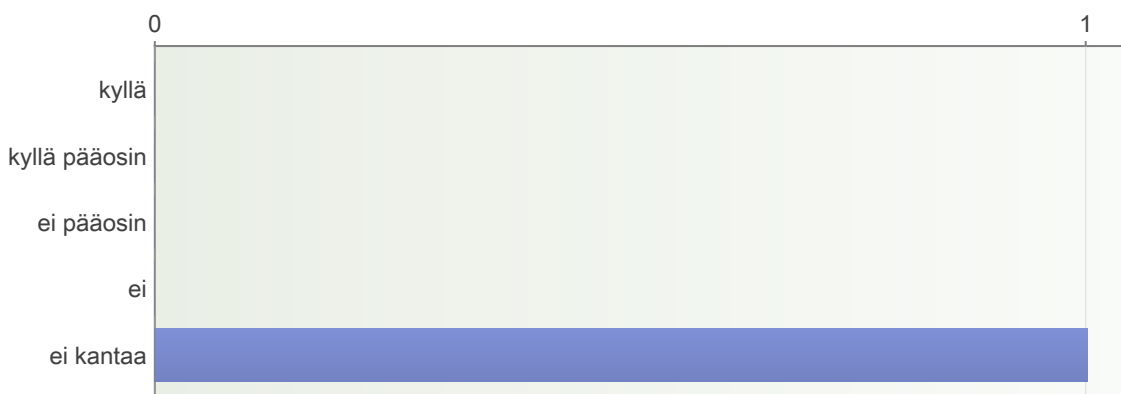

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

- Kaikissa kunnissa ei ole täysin selvää, ketkä ovat pääosin sotetehtävissä toimivia henkilöitä esim. tukipalvelut. Lisäksi on huoli siitä, miten jatkossa kunnassa pystytään tukipalvelut hoitamaan, jos esim. pienen kunnan ainoa palkanlaskija siirtyy maakunnan palvelukseen.

23. 21. Voimaanpanolain 4 luvun mukaan lakisääteisten kuntayhtymien koko omaisuus sekä kuntien irtain omaisuus siirtyy maakunnille. Kuntien toimitilat ja kiinteistöt jäävät kuntien omistukseen. Onko omaisuusjärjestelyjä koskeva ratkaisu hyväksyttävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- Suomessa on omaisuuden suoja, joka koskee myös julkisyhteisöjä. Kunnat ovat nyt eriarvoisessa asemassa, toiset ovat investoineet tiloihin ja irtaimeen, toiset eivät.

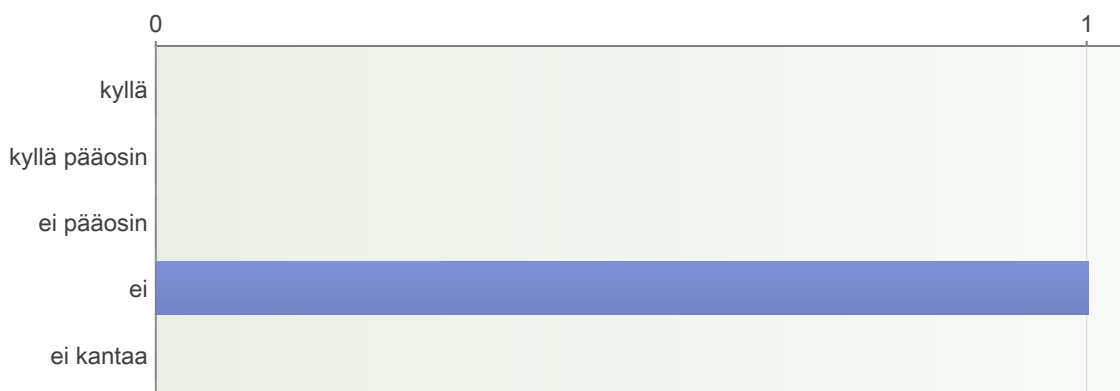
24. 22. Jos vastasitte edelliseen kysymykseen ei tai ei pääosin, millä tavoin omaisuusjärjestelyt pitäisi toteuttaa?

Vastaajien määrä: 1

- Kunnille tulisi taata asianmukainen korvaus kiinteistöistä. Palvelun tarvetta ei voi suhteuttaa tiloihin, esim. jos kunnassa ei ole laadukkaita tiloja, on vaarana, että palveluita ei tuoteta jatkossa.

25. 23. Voimaanpanolain 41 §:ssa säädettäisiin kunnan tuloveroprosentista vuosina 2019 – 2021. Pidätkö veronmaksajien yhdenvertaisen aseman näkökulmasta perusteltuna, että kuntien veroprosentteja esitetään rajoitettavaksi kolmen vuoden määräajaksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

- Kuntien nykyisten veroprosenttien ollessa eriävät, alueen kuntalaiset maksavat tulevaisuudessa eri suuruista veroa, vaikka suuri osa palveluista tuotetaan alueellisesti. Pienissä kunnissa on nyt korkea veroprosentti ja toimivat palvelut.

26. 24. Voimaanpanolain 42 §:n mukaan maakunnan on perustettava sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain tarkoittamat maakunnan palvelulaitoksen tytäryhtiöt, jotka tuottavat lailla erikseen säädetyn laajan valinnanvapauden piiriin kuuluvia palveluita siten, että yhtiöittäminen on toteutettu 31.12.2020. Onko esitetty siirtymäaika riittävä maakunnan yhtiömuotoisen tuotannon organisoimiseksi?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

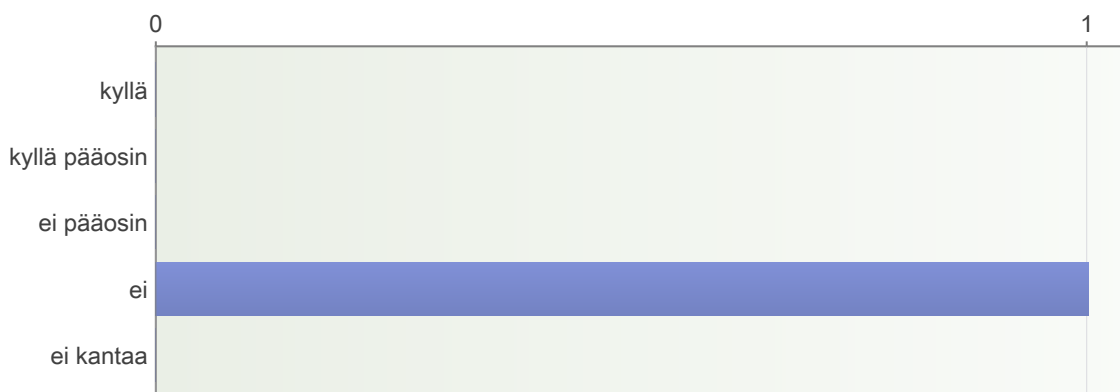
- kts. vastaus 15

27. 25. Muut vapaamuotoiset huomiot voimaanpanolaista.

Ei vastauksia.

28. 26. Valtio rahoittaa perustettavien maakuntien toiminnan, eli vastuu sosiaali- ja terveyspalveluiden rahoittamisesta osoitetaan valtiolle. Onko ratkaisu uudistuksen tavoitteiden näkökulmasta tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

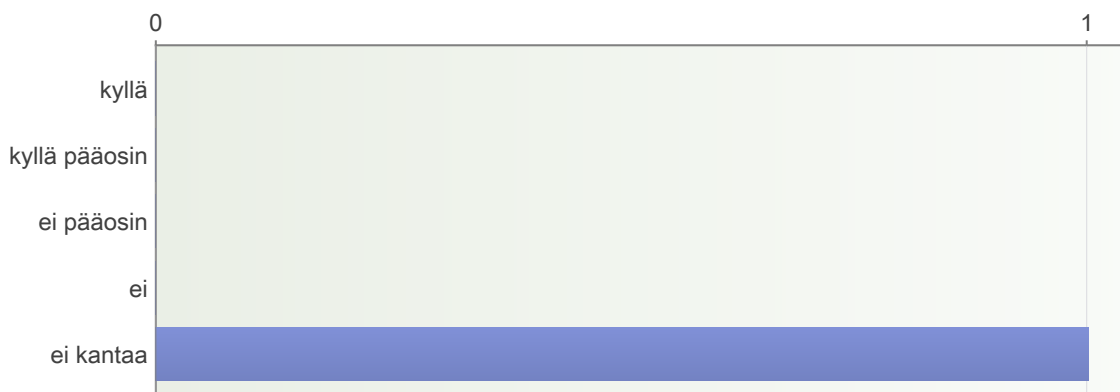

Avoimet vastaukset: ei

- Väliaikaisratkaisuna toiminee, mutta maakuntien itsenäiselle toiminnalle tulee saada rahoitusratkaisu.

29. 27. Maakuntien tuloja ovat valtion rahoitus (3 §) sekä asiakas- ja käyttömaksutulot (4 §). Lisäksi maakunnat voivat ottaa lyhytaikaista lainaa (3 §). Valtion rahoituksen kasvua rajoitetaan vuosittaisessa tarkistuksessa julkisen talouden kantokyvyn turvaamiseksi (6 ja 29 §). Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä?

Vastaajien määrä: 1

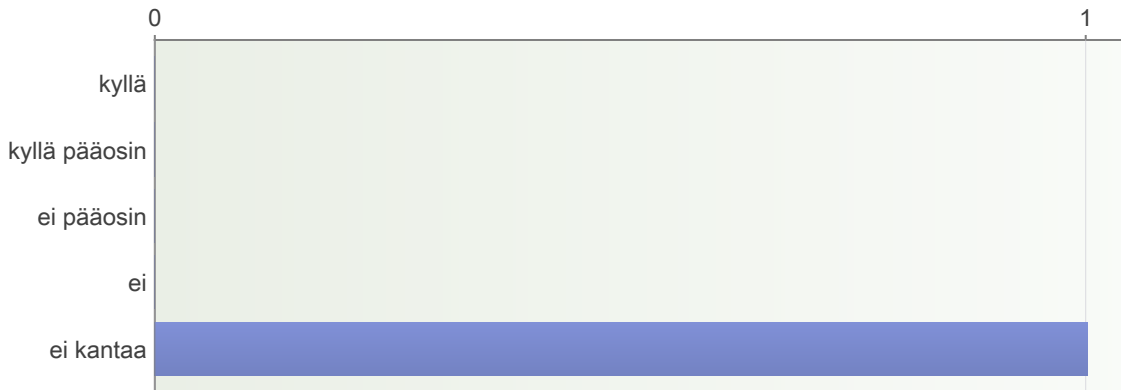

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- Ei riittävästi tietoa keskeneräisen valmistelun johdosta.

30. 28. Ovatko maakuntien valtion rahoituksen määräytymisessä käytettävät palvelujen käyttöä kuvaavat tarvetekijät (luku 3, ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerroin) ja niiden painokertoimet perusteltuja?

Vastaajien määrä: 1

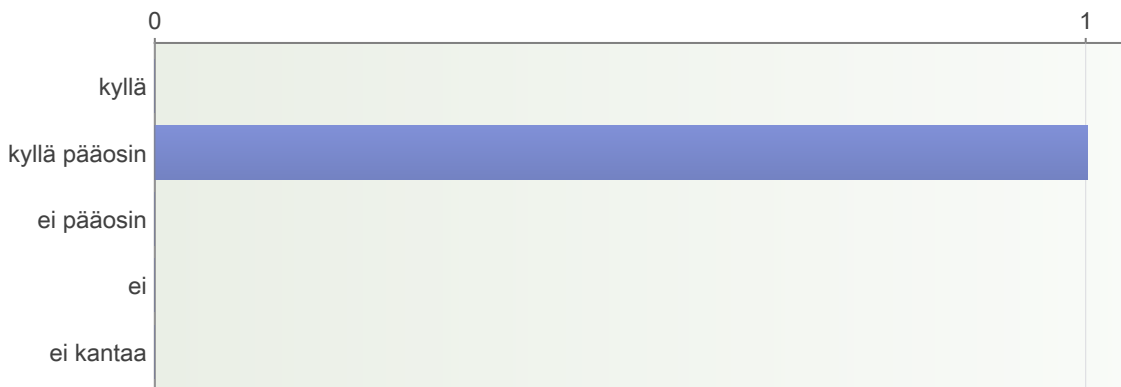

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- Asiantuntijan on vaikea arvioida tarvetekijäiden todellisia perusteita, painokertoimien merkitystä. Näiden lukujen perusteella on mahdoton arvioida, miten ja minkälaisia palveluja kuntalaiset saavat !

31. 29. Sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa siirrytään asteittain menoperusteisesta rahoituksesta tarveperusteiseen rahoitukseen. Onko maakuntien rahoitukselle vuosille 2019–2023 esitetty siirtymäaika (27 – 28 §) riittävä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

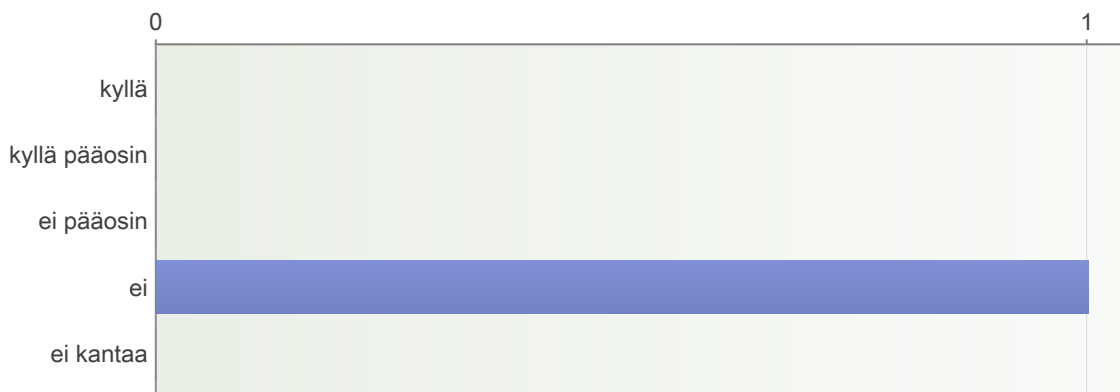
- Mikäli alueille ei muodostu suuria yllättäviä muutostekijöitä ja kriteerit tarveperusteiseen rahoitukseen ovat riittäviä ja perusteltuja.

32. 30. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntien rahoituslaista.

Ei vastauksia.

33. 31. Pidätekö esitettyjä tapoja maakuntajaon muuttamiseksi tarkoituksenmukaisena?
(erityisesti maakuntajakolain 2 ja 10 §)

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei

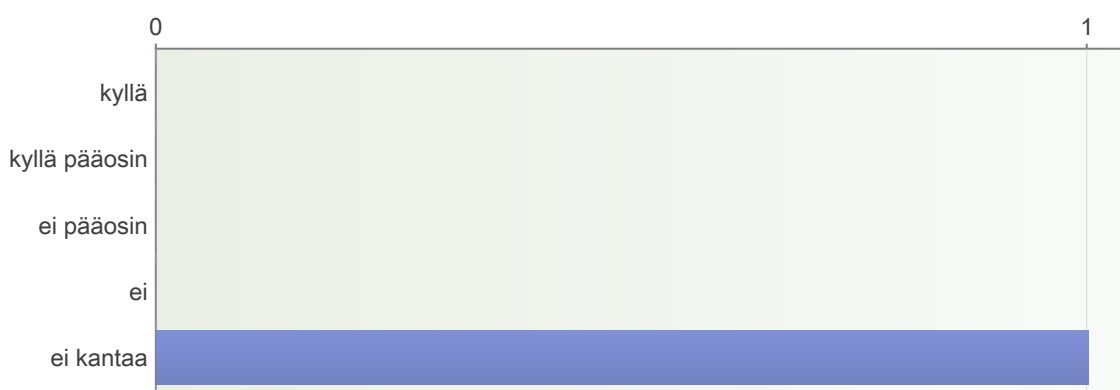
- Osa maakunnista varustetaan kapeammilla hartioilla, kuin nykyisin, kun kunnat kuuluvat kuntayhtymiin. Riski on toisaalta se, että ulkoapäin, vastoin tasapainoista aluekehitystä, osa maasta autoitetaan!

34. 32. Muut vapaamuotoiset huomiot maakuntajakolaista.

Ei vastauksia.

35. 33. Ovatko valtionosuusjärjestelmään esitetyt, sote-uudistuksesta aiheutuvien merkittävien kuntakohtaisten muutosten lieventämiseksi esitetyt tasausjärjestelyt ja muut muutokset hyväksyttäviä ja riittäviä (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 24 §, 27§ 27 b§ ja 55§)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- Koska vaikutusarvioita ei ole tehty, eikä uskottavia laskelmia ole saatavissa, ei asiaa voida arvioida.

36. 34. Ovatko valtionosuuskriteerit (ml. uusi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen -kriteeri) sekä niiden painotukset perusteltuja (laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta, luku 2 sekä luonnos valtioneuvoston asetukseksi kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta 3 §)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- Asiaa on mahdoton arvioida, koska mitään koelaskelmia tai vastaavia ei ole käytössä. Kaikki kriteerit eivät avaudu niin, että pystyisi arvioimaan niiden merkityksen oman kunnan asukkaille esim. koulutustaustakerroin, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen lisäosa??

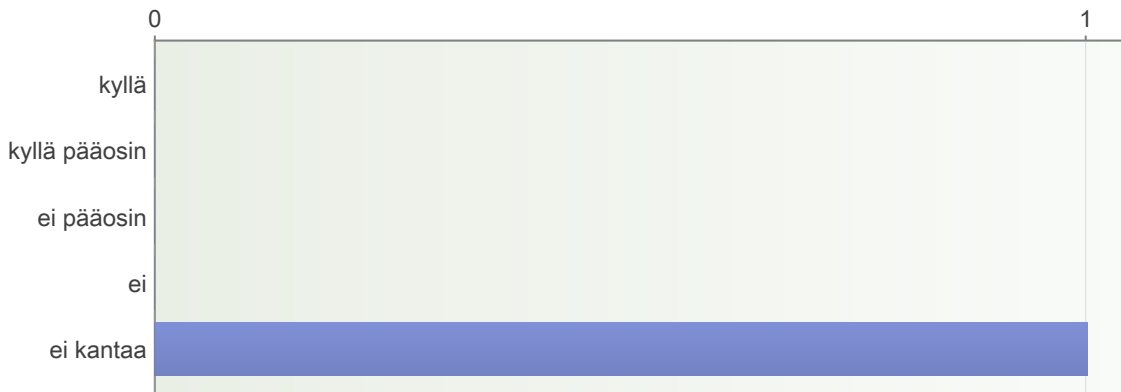
37. 35. Vapaamuotoiset huomiot hallituksen esityksen valtionosuuskokonaisuudesta.

Vastaajien määrä: 1

- Yksikanavainen rahoitus näyttää vielä saavuttamattomalta. Hyvinvoinnin edistäminen ei ole mitenkään konkretisoitunut, nyt se on "haamu".

38. 36. Pidättekö maakuntien rahoituksen keräämiseksi esitettyjä valtion verojärjestelmän muutoksia hyväksyttävänä?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- Aikataulu ja sisältö puuttuvat.

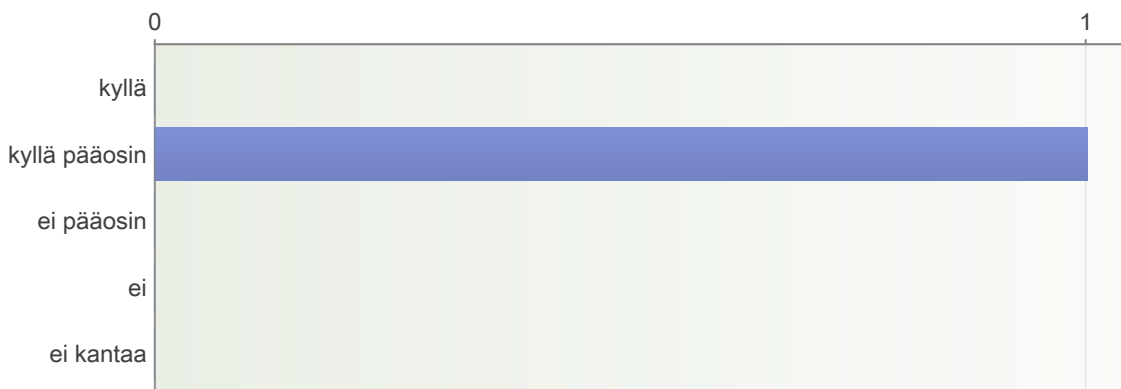
39. 37. Vapaamuotoiset huomiot verolaeista.

Vastaajien määrä: 1

- Maakunnille on taattava verolaissa toimintamahdollisuudet. Kuntien elinmahdollisuudet on säilytettävä siten , että kehittämiseen on riittävät resurssit.

40. 38. Kunnallista henkilöstöä koskevan lainsäädännön soveltamisalaa ehdotetaan muutettavaksi koskemaan myös maakuntien henkilöstöä. Maakuntien työnantajaedunvalvontaa hoitaisi uudella lailla säädettävä Kunta- ja maakuntatyönantajat KT. Onko henkilöstön asemasta ja työnantajaedunvalvonnasta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

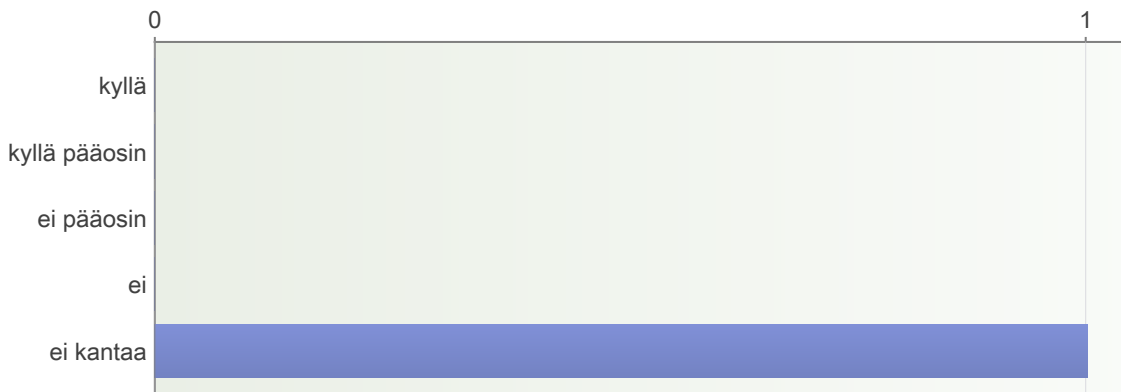

Avoimet vastaukset: kyllä pääosin

41. 39. Onko eläkkeiden rahoittamisesta esitetty säädettäväksi tarkoituksenmukaisesti?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: ei kantaa

- Varmuutta siitä, ollaanko säätämässä kaikinpuolin tasapuolinen järjestelmä, ei ole.

42. 40. Vapaamuotoiset huomiot henkilöstön asemasta ja/tai työnantajaedunvalvonnasta sekä eläkkeistä.

Ei vastauksia.

43. 41. Miten arvioitte uudistuksen vaikuttavan oman taustaorganisaationne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

- Uudistuksella on mittavia ja monin tavoin ennakoimattomia vaikutuksia kuntakenttään. Jääkö kunnan oma kehittäminen esim. kunnalle jäävien tehtävien osalta muutoksen jalkoihin?

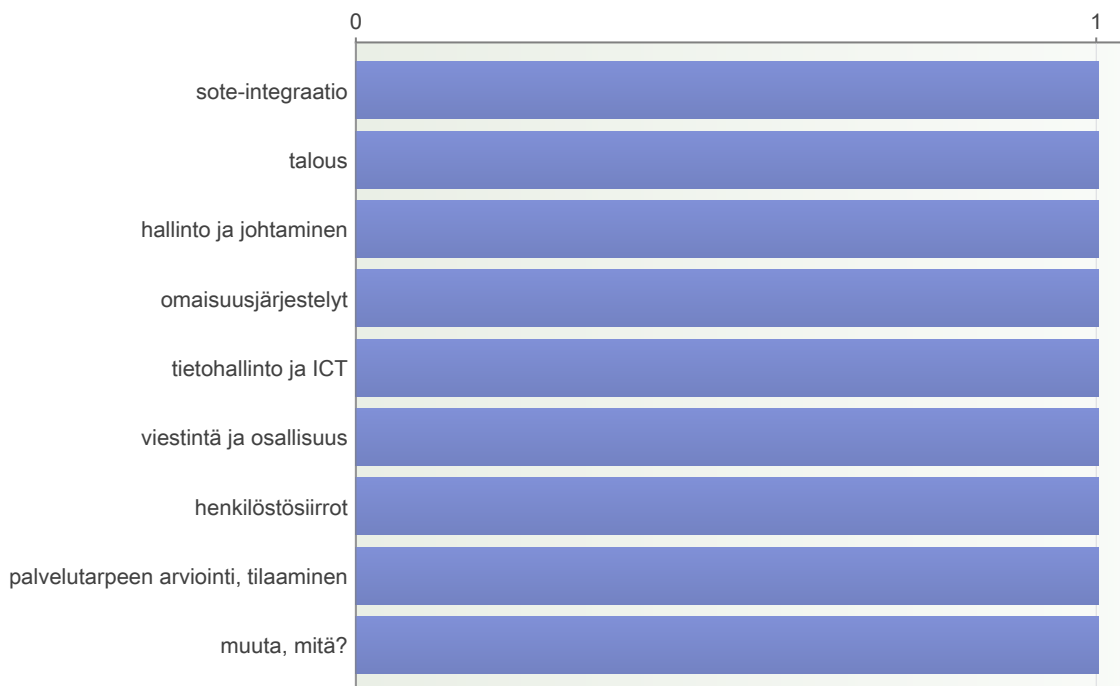
44. 42. Onko maakunnilla riittävät taloudelliset edellytykset suoriutua lakisääteisistä tehtävistä uudistuksen voimaan tultua?

Vastaajien määrä: 1

- Eppäillään monestakin syystä. Verotusoikeus, talous, työnjako valtio-maakunta-kunta akselilla on edelleen epäselvä.

45. 43. Mihin aiheeseen/aiheisiin liittyvää valtakunnallista tukea katsotte tarvitsevanne sote- ja maakuntauudistusten alueelliseen toteutukseen (voitte valita usemman vaihtoehdon)?

Vastaajien määrä: 1

Avoimet vastaukset: muuta, mitä?

- Palvelutarpeen ja tuottamisen logistiikan suunnittelu. Esimerkiksi missä on terveyskeskus ja miten sinne mennään.

46. 44. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Vastaajien määrä: 1

- 8.10.2016

Valtioneuvostolle
Valtiovarainministeriölle
Hallintovaliokunnalle
Perustuslakivaliokunnalle

RAUTALAMMIN KUNNAN LAUSUNTO MAAKUNTA- JA SOTE-UUDISTUKSEEN LIITTYVÄSTÄ LAINSÄÄDÄNTÖLUONNOSKOKONAISUUDESTA

Perustuslain 121 §:n mukaan Suomi jakaantuu kuntiin, joiden asukkaiden itsehallinto on turvattu perustuslaissa. Euroopan neuvoston paikallisen itsehallinnon peruskirjan 8. artiklan mukaan hallinnollinen valta on valtuustolla tai muulla kansalaisten valitseamalla kokouksella. Peruskirjan mukaan paikallisviranomaisten aluerajoja ei saa muuttaa neuvottelematta ensin asianomaisten kuntien kanssa. Kunnalla tulee olla mahdollisuus päättää sisäisistä hallintorakenteistaan, vaikka lainsäädännössä voidaan-kin säätää niitä koskevista yleisistä periaatteista. Paikallisviranomaiset ovat kansallisen talouspolitiikan rajoissa oikeutettuja omiin taloudellisiin voimavaroihin. Kuka siis voi ja saa valvoa ja miten itsehallinnollisia kuntia valvotaan ja kuka valvoo valvojia? Tämä asia konkretisoituu esim. maakuntauudistuksen maakäyttöön ja kaavoitukseen

liittyvässä päätöksenteossa, valvonnassa ja lupa-asioissa. Ohjaako ja valvooko tulevaisuudessa valtio ja maakunta yhdessä yhä keskitetympin viranomaisine kuntien kaa-voitusta ja rakentamista?

Rautalammin kunta katsoo, että keskeneräisestä lakiluonnoskokoelmasta, jossa on ja johon on tulossa mukaan vielä lisää kansalaisia ja kuntia koskevia säädöksiä, joita joudutaan tarkastelemaan perustus-lain näkökulmasta, ei voida antaa lopullista lausuntoa. Kunta katsoo, että ministeriöiden tulisi pyytää lausunnot ja kuulla kuntia vielä sen jälkeenkin, kun lausuntokierroksesta annetut kuntien muutosesityk-set on otettu huomioon lopullisissa sote- ja maakuntauudistusta koskevissa lakiluonnoksissa.

Vuonna 2006 käynnistyneillä kuntarakenne- ja sote-uudistusesityksillä ja myöhemmillä maakuntauu-distuksella ei ole haluttu edistää Euroopan Unionin yhtä keskeistä periaatetta eli subsidiariteetti-periaatetta. Osoitus subsidiariteetin toteutumisesta maakuntauudistuksessa olisi ministeriöille kasaan-tuneen julkisten tehtävien ja päätöksentekovallan siirtämisestä laajasti maakunnille. Subsidiariteettiperiaatteen ja kunnallisen itsehallinnon välinen yhteys ilmenee siinä, että kunnallista itsehallintoa pide-tään subsidiariteetin ilmauksena, koska julkisten asioiden hoidon pitää yleensä ensisijaisesti kuulua Eu-roopan neuvoston kunnallisen itsehallinnon peruskirjan 4. artiklan 3. kohdan mukaan sille viranomaisel-le, joka on kansalaista lähimpänä (Ryynänen 1997, 24). Eurooppa-oikeudellisessa yhteydessä unioniso-pimuksessa subsidiariteettiperiaatteella tarkoitetaan puolestaan tehokkuus- ja optimointikäskyä. Periaat-teella ei tarkoiteta hallinnon rakentamista alhaalta ylös, jolloin ylemmän tahon puuttuminen on mah-dollista ainoastaan silloin, jos alempi taho ei kykene tehtävää hoitamaan. Tämä suomalaiselle kunnal-lishallinnolle vieras ajattelu ja tulkinta merkitsevät sitä, että tehokkuus- ja optimointikäsky ei vahvista paikallista rakennetta, vaan tukee eurooppalaista sentralismia (Nummela-Ryynänen 1993, 163-164).

1. Lainsäädäntöuudistuksen lähtökohta ja toteutustapa

Edellisestä on seurannut se, että kunnat ovat olleet ja ovat edelleen ajopuina valtion keskusohjaamas-sa sosiaali- ja terveydenhoidon, maakuntien ja kuntakentän välisen vallanjaon ja tehtävien uudistuksis-sa. Toinen valmistelu puute on ollut se, että vaikka valtaosa sosiaali- ja terveydenhoidon, maakuntaliit-tojen ja erilaisten maakunnallisten kuntayhtymien toiminnoista on ollut kuntien omistamaa, kuntaläh-töistä taloudellisesti ohjattua ja hallinnoivaa palvelutoimintaa, eivät kunnat ole kuitenkaan päässeet val-mistelemaan uudistuksia. Lopputuloksena on se, että kuntien budjetista ja toiminnoista suunnitellaan riistettäväksi yli 50 % pois, ja esim. kunnissa ja kaupungeissa jo usein toimiva sosiaalitoimi otetaan kunnilta maakunnille. Erikoissairaanhoidon ja terveydenhoito ovat saaneet sote-uudistuksessa johtavan erityisaseman suhteessa sosiaalitoimeen. Perustuslain suoman kunnallisen itsehallinnon ja autonomi-an valossa kuntien tulisi olla valmistelutyössä korostuneesti mukana. Kolmas valmistelua koskeva puu-te, joka rajoittaa kuntien itsemääräämisoikeuteen liittyvää itsehallinnollista ja autonomista asemaa, on ollut se, että vielä tässäkin lausuntokierroksessa ei ole mukana sitä asiakokonaisuutta, joka liittyy kansalaisen vapaaseen harkintaan ts. valinnanvapauteen vapaasti valita sote-palvelunsa. Kuka ja miten sote-palveluiden rahoitus hoidetaan, kun nyt jo tiedetään se, että 1.1.2014 alkaen jokaisella EU-kansalaisella on ollut mahdollisuus hakea terveydenhoidon palvelut siitä unionin jäsenmaas-ta, mistä ne omasta näkökulmasta parhaimmin ja laadukkaimmin on ollut saatavissa? Neljäs puute on ollut se, että sote- ja maakuntauudistuksia käynnistettäessä tältäkin hallitukselta ovat puuttuneet parlamentaar-isesti asetetut yhteiset tavoitteet ja painotukset. Tavoitteet ovat vaihtuneet toistuvasti hallitusten vaih-tuessa.

Valmistuneiden selvitysten mukaan kuntatoimijat eivät ole olleet tyytyväisiä vuosina 2011-2014 kun-tiin kohdistuneiden uudistusprosessien kunta-valtiosuhteeseen (Jari Stenvall ym. 2015, 77-82). Valite-tavasti kunta-valtio –suhteen osalta valmistelutilanne ei ole kovin paljon muuttunut pääministeri Sipi-län hallituksen aikana. Jari Stenvallin ym. (2015) selvitys kunta-valtiosuhteesta osoitti, että vuosina 2011-2014 vuorovaikutus ja suhteet kansallisten ja kunnallisten toimijoiden välillä eivät olleet tuke-neet kunta-valtio-kumppanuutta ja toiminnallista yhteistyötä. Näkemystä tuki 81 % kyselyyn vastan-neista toimijoista (N=454). Lisäksi vastanneista toimijoista 90 % katsoi, että valmistelu ei ollut vaikut-tanut kunta-valtiosuhteeseen myönteisesti. Vain muutama vastaajista katsoi, että uudistuksella olisi ollut positiivinen vaikutus kunta-valtio -suhteeseen.

Selvityksen mukaan vastaajat moittivat silloista uudistusprosessia ja toteutustapaa sekä kuntia syyllistävää, väheksyvää ja halveksivaa valmisteluasennetta. Kyselyyn vastaajien mielestä uudistus oli yritetty viedä läpi ilman tutkimustietoa. Kuntatoimijoiden vastauksista paistoi valtioon liittyvä suuri epäluottamus ja suoranainen vihamielisyys (Stenvall ym. 2015, 79). Tutkimuksen mukaan politiikan kenttä sen sijaan katsoi, että Suomeen oltiin rakentamassa uniikkia järjestelmää, johon ei ollutkaan saatavissa tutkimustietoa, ja esim. yksityisten palvelutuottajien asema sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmän uudistuksessa oli vain yksi median esille nostama ja ristiriitoja aiheuttava osakokonaisuus. Vuosien 2011-2014 selvityksessä kuntakentän toimijat katsoivat, että kunta- ja sote-uudistuksen vaikutukset olivat negatiivisia. Toteutustapaa moitittiin ja katsottiin, että politiikan kentällä ei ollut ymmärretty kunnallisen itsehallinnon roolia, jonka seurauksena oli syn-tynt vastarintaa. Kuntia ei ollut otettu mukaan valmistelu- ja muutosprosessiin. Järjestelmä- ja rakennekeskeistä uudistumallia noudattaen hallitukset olivat edenneet, uhonneet ja uhkailleet jopa kuntiin kohdistuvilla pakkoliitoksilla.

Maakunta- ja sote-uudistuksessa toimiva hallitus noudattaa nyt aikaisempia toimintatapoja. Valtion virkamiehet ja hallituksen ministerit uhoavat, että kunnat eivät enää esim. 1.1.2019 jälkeen saa hoitaa sote-asioita (terveys-, sairaanhoito- ja sosiaalitoimen asiat). Valtio ottaa lakiluonnosten mukaan kunnilta pois toimivaltuudet. Lainsäädännössä esitetty voimakas keskusohjattu valtio- ja ministeriöohjaus luovat epävarmuustekijöitä maakuntien sote-palveluihin sen johdosta, koska valtio-ohjauksella vaaleilla valitusta maakuntavaltuustosta uhkaa tulla pseudo-demokraattinen toimielin, jolla on vain näennäisestä ja keinotekoista valtaa oman maakuntansa esim. terveys- ja sosiaalitoimen asioihin ja rahankäyttöön. Seuraa demokratiavaje. Tämä korostuu siitäkin syystä, että maakuntahallinnolle ei ole annettu verotusoikeutta. Maakunta palvelujen järjestäjänä ja toisaalta valtio taloudellisena vastuutoimijana muodostavat yhdessä instituutioparin, jossa valta- ja vastuusuhteet sote-asioissa ovat oikeudellisesti ristiriidassa keskenään vallan ja vastuun näkökulmasta.

Jos kunnat eivät saa esim. vapaaseen sopimusoikeuteen liittyen perustaa kumppanien ja toimijoiden kanssa sote-yrityksiä, loukataan syvästi kuntien perustuslaillisia oikeuksia. Paradoksaalista tässä on se, että kunnille kuntalaissa on kuitenkin määritelty kansalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtäviä, jotka liittyvät kunnan elinvoimaisuuteen ja kehitykseen. Kansalaisten valinnanvapautta ja hoi-toon pääsyä halutaan lisätä, mutta samanaikaisesti maaseudulta ja maaseutumaisista kaupungeista uhataan keskittää sote-palvelut siten, että ”sosiaali- ja terveyspalvelukeskuksia” sijoitetaan entistä harvemmille paikkakunnille. Lakiluonnosten valmistuttua valtion viesti kuntakentälle on ollut se, että maakunnat itse päättävät siitä, miten sote-palvelut maakunnissa järjestetään. Maakuntia holhoava ja keskusohjauksen vahvistamista maakuntien tuleva toiminta- ja rahoitusmalli kuitenkin maakunnan sisällä ennakoi rajoituksia ja esteitä sote-palveluiden vapaaseen järjestämiseen. Suomessa kaikki kuntia ei ole otettu mukaan valmistelemaan ja suunnittelemaan sote- ja maakuntahallintoa, vaikka kunnilla on ollut nykyisen lainsäädännön pohjalta omistajuus useisiin toimialakokonaisuuksiin.

2. Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirja ja rahoitusperiaate

Euroopan Paikallisen itsehallinnon peruskirjan sisällön tarkoitus on estää kuntien muuttuminen valti-ontahdon mekaanisiksi toteuttajiksi. Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 9.2. artiklan mukaan paikallisviranomaisten (kunnat ja kaupungit) voimavarojen tulee olla riittävät suhteessa niihin velvoitteisiin, jotka niille on annettu perustuslaissa tai muussa laissa. Perustuslain näkökulmasta keskeisiä kysymyksiä, jotka koskettavat kuntia julkisina itsehallinnollisina ja autonomisina päätösvaltaa käyttävinä orgaaneina ovat:

- a) itsehallintoon liittyvä itsenäinen ja sisäinen oikeus päättää yleiseen toimialan puitteissa re-sursseista ja toiminnasta ja
- b) rahoitusvastuuseen liittyvän tosiasialliset edellytykset suoriutua tehtävistään sen jälkeen, kun suunniteltu sote- ja maakuntauudistus on 1.1.2019 astunut voimaan.

3. Suomen perustuslaki

Suomen perustuslain 121 § takaa kunnille laajan ja itsenäisen autonomian ja liikkumavaran. Enimmäkseen ministeriöiden virkamiestyönä ilman laajaa parlamentaarista valmistelua kuntiin syksyllä 2016 lausunnoille

lähetetyt maakunta- ja sote-uudistukseen liittyvät lakiluonnokset supistavat ja leikkaavat perustuslain vastaisesti kuntien toiminnallista ja taloudellista liikkumavaraa. Mikä on kunnan tai kau-pungin liikkumavara, joka jää radikaalin kuntauudistuksen jälkeen kunnille? Mitä todellisia kansalaisia palvelevia tehtäviä kunnille koulutuksen lisäksi ylipäättään jää? Mikä on kunnan liikkumavara, kun kun-tia ohjaa lakiluonnosten mukaan tulevaisuudessa entistä tiukemmin toisaalta maakunta ja toisaalta valtio. Valtio-kunta –suhdetta ei ole uudistuksessa selvitetty ja tutkittu toistuvasti kiireeseen vedoten. Valtion ja maakunnan keskusohjaamassa duaalijärjestelmässä ovat suuremmat ”hartiat”, mutta raken-teen riski on siinä, että kansalaisten ja asiakkaiden palvelujen järjestämisessä ja tuottamisessa korostu-vat liikaa asiakkaan valinnanvapaus, tehokkuus ja tuloksellisuus. Kunnan ja kuntalaisen näkökulmasta palvelujen saavutettavuus on toissijainen määre. Maaseutumaisissa kunnissa ja kaupungeissa liiketoi-mintaan ja ansaintalogiikkaan perustuvat yksityiset sote-palvelut voivat olla liiketaloudellisesti kannat-tamattomia, koska juuri maaseudulla ja haja-asutusseuduilla sote- ja hoiva-alan yritykset eivät kykene toimimaan liiketaloudellisesti. Tällöin tarvitaan julkisoikeudellista toimijaa, mutta sote-uudistukseen liittyvä lainsäädäntö ei näytä varmistavan esim. maakuntainstituution maaseudulle varmentamaa sote-palvelua. Maaseudulla sijaitsee yleensä vähän sairaanhoidon ja sosiaalitoimen palveluja tuottavia yri-tyksiä. Tärkeää on huomata se, että suomalaisella maaseudulla ja maaseutumaisissa ympäristöissä asuu edelleen 1,3 miljoonaa suomalaista.

4. Peruspalveluja koskeva rahoitusperiaate

Sote-uudistuksessa esitetään haja-asutusseuduille julkisia, yksityisiä tai kansalaisjärjestöjen järjestä-miä tai tuottamia sote-palveluja. Palveluja voidaan tarjota liikkuvista palvelupisteistä. Mikään ei ole kuitenkaan helpompaa kuin virkamiehen tai poliittisen toimielimen päätöksellä lakkauttaa julkisesti rahoitettu liikkuva sote-palveluja jakava palvelupiste tai liiketoiminnallisesti kannattamaton terveys- ja hoitopalveluyksikkö. Kun sote-palvelut keskittyvät, maksavat siinä tapauksessa maaseudulla ja haja-asutusalueilla asuvat kansalaiset sote-palveluihin hakeutumisen (logistiikkakustannukset) ja palvelujen etsimiseen ja ajankäyttöön liittyvät kustannukset. Hypoteesia vahvistaa se, että juuri potilaan ja asiak-kaan valinnanvapauteen liittyvä rahoitusmekanismi on tuntematon muutoin kuin palvelusetelin osalta. Valtion tuleekin tarkastella etukäteen harkiten kuntien ja valtion rahoitusperiaatetta kokonaisuutena. Perustuslakiin perustuva rahoitusperiaate merkitsee sitä, että paikallisilla viranomaisilla tulee olla käy-tössä riittävät taloudelliset resurssit erityisesti lakisääteisiin tehtäviinsä.

Rahoitusperiaate on tunnistettu perusoikeusuudistuksessa (HE 309/1993 s. 26). Kunnille mahdollisesti aiheutuvista uusista tehtävistä ja velvoitteista on säädettävä lailla. Perustuslakia koskevien tulkintojen mukaan tehtäviä säädettäessä valtion on huolehdittava siitä, että kunnilla ovat tosiasialliset edellytyk-set suoriutua tehtävistään. Vaikka toisaalta sote- ja maakuntauudistuksessa voidaan katsoa kuntien tehtävien vähenevän 1.1.2019 alkaen, ei ole perusteltua olettaa, että rahoitusperiaate ei sanotussa ti-lanteessa kiinnittyisi perustuslain 121 §:ään eli valtiosääntöön muuttuneiden ja uudistuneiden olosuh-teiden jälkeenkin, eikä rahoitusperiaatetta enää olisi pidettävä valtiosääntöoikeudellisena valtiota oh-jaava ja velvoittava periaatteena. Riittävätkö kaikkien kuntien resurssit myös tulevaisuudessa sivistys-palvelujen tuottamiseen? Väestön keskittyessä kasvukeskuksiin ja syntyvyyden laskiessa, voi perus-opetuksen järjestäminen yhden kunnan toimesta olla taloudellisesti mahdotonta. Sivistyspalvelut ovat olennainen osa elinvoimaista kuntaa.

5. Sote-uudistuksella pyrkimys kansalaisten yhdenvertaisuuteen

Hyvinvointivaltion rakentamiskauden keskeinen tavoite on ollut pyrkimys kansalaisten yhdenvertai-suuteen. Tämä sama tavoite on sote-uudistuksessa ollut keskeinen argumentaatio. Kansalaisten yhden-vertaisuutta ei voida kuitenkaan saavuttaa tiukalla yhdenmukaisuudella eikä yksityiskohtaisella säänte-lyllä ja valtion valvonnalla (vrt. Ryytänen 2004, 75), mihin nyt sote-uudistuksessa pyritään (vrt. ter-veyskeskuslääkärille pääsy). Ryytänen mielestä riittävän laaja ja omavastuinen kunnallishallinto ei estä kansalaisten yhdenvertaisuutta (vrt. HE 192/1994 vp s. 19 ja HE 86/1997 vp.). Hallinnollisen valtion valvonnan oikeutus on monin osin menettänyt perustansa, vaikka perustuslain 22 §:ssä säädetyt vaa-timuksen mukaan julkisen vallan eli valtion valvonnalla on turvattava perusoikeuksien ja ihmisoikeuk-sien toteutuminen (Ryytänen 2004, 76).

6. Kunnilla on oltava resurssit sivistyspalvelujen tuottamiseen

Sivistyspalvelujen järjestäminen tulee muodostamaan merkittävimmän osan kuntien palvelutuotannosta, jos sote-palvelujen vastuu siirtyy kunnilta maakunnille. Koko Suomea koskevat tasa-arvoiset sivistyspalvelut vaarantuvat, mikäli kuntien valtionosuusjärjestelmää ja kunnallisveroprosenttia leikataan samanaikaisesti. Arviolta noin 60 prosenttia kunnan talousarvioon varatuista rahoista jatkossa käytetään sivistyspalveluiden tuottamiseen. Perustuslain nojalla valtiolla ja kunnilla on yhteinen vastuu myös sivistyspalveluista. Toiminta- ja verotulot sekä valtion osuudet yhdessä ovat kunnan elinvoimaisuuden edellytys ja säätelee kunnan kykyä tuottaa kuntalaisille laadukkaita palveluja. Valtion määräämisen 12,3 % -yksikön kunnallisveroprosentin leikkaus ja samanaikaisesti suunnitellut kuntien valtionosuuksien leikkaukset 100 €/kuntalainen ovat perustuslain tarkoittaman rahoitusperiaatteen ja -vastuun näkökulmista perustuslain vastaisia suunnitelmia. Yksittäisen kunnan ja kaupungin taloudellisesti kykenevä selviämään samanaikaisesti toteutetuista kunnallisveroprosentin ja valtionosuuksien leikkauksista. Vaikkakin valtionosuuksien leikkaus on suunniteltu toteutettavaksi portaittain ja veroprosentin nostokielto olisi määräaikainen. Kunnat ovat kunnallisverosta tehtävillä vähennyksillä rahoittaneet vuosikautia osansa kansalaisille annetuista veron alennuksista. Kun Suomi on ratifioinut Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan, voidaan perustellusti olettaa ja vaatia, että kuntia koskeva rahoitusperiaate saa meillä kaikissa olosuhteissa myös rakennemuutosten aikana institutionaalisen tukensa valtiosääntöoikeudellisena periaatteena. Rahoitusperiaate on muodollinen osa peruskirjan sääntelyä. Kun EU:n paikallishallinnon peruskirja saatettiin voimaan, hallitus korosti (HE 235/1990 vp s. 5), että valtionapujärjestelmällä valtio turvaa kuntien voimavarat lakisääteisten tehtävien hoitamiseen. Euroopan neuvosto on määritellyt jäsenvaltioille kuntien ja valtion rahoitusperiaatteen rahoitusmuodoiksi verotus- ja valtionosuusjärjestelmän.

7. Kela

Kansalaisten näkökulmasta Kelan asemaa kuntien sosiaalitoimen asioiden tulevana järjestäjänä korostaa se, että Kelalle 1.1.2017 siirtyvä toimeentulotuen perusosan maksaminen ja ainoastaan lisäosan ts. harkinnanvaraisen osuuden maksaminen jää kunnille. Kun ihminen ja toimeentulosaaja on yksi kokonaisuus, ontuu yksilön tai perheiden toimeentulotarpeiden kokonaisuuden hallinta ja harkinta toiminnaallisesti ja taloudellisesti. Sote-muutoksessa kansalaisen sosiaalitoimen asioiden ja toimintojen pirstaloituminen voi synnyttää uusia yksilöä ja kuntia koskevia taloudellisia ongelmia.

8. Kunnan yleinen toimiala

Aimo Rynänen (2004) mukaan modernissa yhteiskunnassa kunnat tekevät voidaan jakaa kolmeen ryhmään: 1) vapaaehtoihin (yleistoimivalta), 2) lailla erikseen säädettyihin ja 3) kansalaisasioihin. Ensisimmäisiin asioihin ei voida ulottaa hallinnollista valtion valvontaa muutoin kuin lainkäytön muodossa. Lailla erikseen säädettyihin tehtäviin sisältyy yhteistoiminnallinen vastuunotto, eikä siihen kovin helposti istu valtionvalvonta, eikä valtionvalvonta istu myöskään kansalaisasioihin. Kuntalain 7 §:n mukaan kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät ja järjestää sille laissa erikseen säädetty tehtävät. Laissa säädetään myös siitä, kun tehtäviä on järjestettävä yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa (lakisääteinen yhteistoiminta). Kunta voi sopimuksen nojalla ottaa hoitaakseen muitakin kuin itsehallintoonsa kuuluvia julkisia tehtäviä. Kunta on nähty valtion taholta usein täytäntöönpanoninstanssina, jonka tehtävänä on ollut vastata valtion sille siirtämistä asioista. Laaja erityislakien kuntaa koskevat säännösviidakko (yli 500 kappaletta) loukkaa edelleen kokonaisuutena kunnallisen itsehallinnon perustuslainsuojaa (Rynänen 2004, 83). Sote-asioiden suunniteltu siirtäminen kokonaisuudessaan kuntayksikön päätöksenteon ulkopuolelle loukkaa yksittäisen kunnan autonomiaa.

9. Elinvoima, terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen sekä demokraattinen osallistuminen

Kuntalain (410/2015) 1 §:n nojalla kunnan tulee edistää asukkaidensa hyvinvointia ja alueensa elinvoimaa sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti, sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestäväällä tavalla. Tämän lain tarkoituksena on luoda edellytykset kunnan asukkaiden itsehallinnon sekä osallistumisen ja vaikuttamismahdollisuuksien toteutumiseksi kunnan toiminnassa. Lain tarkoituksena on edistää kunnan toiminnan suunnitelmallisuutta ja taloudellista kestävyyttä sekä järjestää asukkailleen palvelut taloudellisesti,

sosiaalisesti ja ympäristöllisesti kestävällä tavalla. Kansanvallan näkökulmasta kuntalaisen päätösmahdollisuuksien päättyminen tai etääntyminen vähentää paikallisia vaikuttamis- ja osallistumismahdollisuuksia.

10. Keskittäminen kasvattaa yliopistosairaaloiden vastuuta

Leikkaustoimintaa suunnitellaan keskitettäväksi lähivuosina yhä suurempiin yksiköihin. Taustalla ovat jatkuvasti kasvaneet erikoissairaanhoidon kustannukset, joiden takia mm. PARAS-hanke aikanaan käynnistyi sekä leikkaustoiminnan laadun parantaminen. Suomessa on paljon sairaalayksiköitä, joissa leikkausmäärät jäävät pieniksi. Vaativaa ja hyvää kirurgista leikkaustoimintaa ei voida tehdä laaduk-kaasti ja turvallisesti, ellei toimintaa ole keskitetty yksiköihin, joissa on riittävä leikkausvolyymi ja ym-päri vuorokautinen päivystys. Tätä hypoteesia vastaan kuitenkin käytännössä soti se, että pienet, te-hokkaat ja erinomaiseen asiantuntijuuteen perustuvat huippulaadukkaat suomalaiset yksityiset ja julki-set leikkausyksiköt esim. urheilulääketieteessä tunnetaan jo eri puolilla maailmaa. Asiakkaita ei puutu. Keskittäminen ei sinällään voi olla ainoa lääketieteellisen hoidon laadun tae!

11. Väestön ikääntyminen lisää palvelujen tarvetta

Suomen väestön ikääntyminen lisää sairaanhoidon ja terveyspalvelujen tarvetta. Väestön ikääntyminen kasvattaa tarvetta esim. tekonivelleikkauksiin. Kaihileikkauksien määrä kasvaa tulevina vuosina. Opera-tiivisilla erikoisaloilla geriatrisen kirurgian tarve kasvaa tulee kasvamaan. Kirurgisesti hoidettavien syöpätapausten määrä kasvaa. Syöpätaudit ovat suorassa yhteydessä myös ikääntymiseen. Ennustei-den mukaan rintasyöpä, eturauhassyöpä, ihosyövät ja paksu- ja peräsuolen syöpien määrät kasvavat. Sädehoitolaitteet ovat kalliita. Geenitutkimus ei ole systemaattista. Hypoteesi on se, että syövänhoito-jaksojen aikana potilaat joutuvat tulevaisuudessa entistä enemmän matkustamaan ja viettämään aikaa hoitopaikkakunnalla. Syöpähoitojen keskittäminen vaarantaa palvelujen tasa-arvoisen ja oikeudenmu-kaisen yksilön kohtelun ja palvelujen lähisaatavuuden. Mihin yksilön valinnanvapauden raja vedetään erikoissairaanhoidon valinnanvapaudessa, on epäselvää? Ikäihmisten määrä kasvaa vuoteen 2030 asti. Rautalammilla 65-vuotiaiden osuus on jo vuonna 2016 yli 26 %.

Suunnitelmat henkilöstömitoituksen alentamisesta suhteessa asiakkaaseen ja potilaaseen esim. van-hustenhoidossa että lastensuojelussa merkitsevät sitä, että nykyisiä kuntien sosiaalitoimen resursseja (ts. henkilöstö) uudistuksessa siirretään erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon hyväksi. Hypo-teesi on se sitä, että henkilöstöresursseja vähentämällä joko hoidon laatu heikkenee tai palveluja keski-tetään tai kansalaisten taloudellista omavastuisuutta lisätään. Uhka on se, että esim. vanhustenhoidon henkilöstömitoituksesta säästyvä lisäresurssi käytetään uuden maakunnallisen sote-hallinnon pystyt-tämiseen. Pelkästään kuntien sosiaalitoimen keskittämisen seurauksena maakuntatasolle syntyy mer-kittävä hallintokoneisto, jonka kustannusvaikutuksia ei tunneta, eikä niitä ole kokonaisuudessaan uu-distusta varten laskettu. Pelkästään laadun valvonta tulee vaatimaan mittavan henkilöstöresurssin, koska valvonta- ja lupamenettelyä varten joudutaan lisäämään henkilöstöä. Tämä on pois kuntien ny-kyisistä sosiaalitoimen henkilöstöresursseista.

12. Hoitoketjut paranevat, mutta kustannukset nousevat

Terveystieteiden kehittyminen nostaa kehittyvä teknologia. Leikkausrobotiikka ja mm. 3D-mallinnuksen käy-tön lisäys nostavat yhdessä investointikustannuksia. Potilas voi itse nopeuttaa leikkauksesta parantu-mista aloittamalla kuntoutuksen ennen leikkausta. Sote- ja maakuntaudistuksen yhteyteen liitetty ta-voite säästää 3-4 miljardia euroa kustannuksia, ei näytä toteutuvan.

13. Lukioverkon tulevaisuus

Lukioihin on onneksi kohdistettu vähän rakenteellisia muutoksia viime vuosina. Yritykset ovat kaatu-neet kuntien vastustukseen. Ikäluokkien pienentymisestä huolimatta lukioiden määrä on säilynyt lähes samana, ja näin on voitu taata laaja yleissivistävä koulutus kaikkialla Suomessa. Tämä on ymmärrettä-vää sen johdosta, että elinvoimaisuuden, yritys- ja elinkeinoelämän kehittämisen ja yritystoiminnan toimintaedellytysten johdosta

kuntalaisten peruspalvelut: lasten päivähoito, sosiaali- ja terveystalouksien saatavuus lähietäisyydeltä, vanhusten kotipalvelut, mahdollisuus käydä lukiokoulutus kotoa ovat niitä perustavanlaatuisia kilpailutekijöitä, jotka houkuttelevat kuntaan pysyviä asukkaita, vapaa-ajan asukkaita, uusia yrityksiä ja työntekijöitä. Lukiotasoinen koulutus on jokaiselle kehittyvälle ja itse-näiselle kunnalle kuntalaisen yksi peruspalveluista. Kuntien sote- ja maakuntauudistukseen ei ole sisällytetty koulutus- ja sivistystoimea, on valtion huolehdittava ja tuettava kuntia taloudellisesti siinä, että koko massa säilyy kattava lukioverkko.

RAUTALAMMIN KUNTA

Jorma Kukkonen
Ari Weide
Merja Koivula-Laukka
kunnanvaltuuston puheenjohtaja
kunnanhallituksen puheenjohtaja

LÄHTEET:

HE 309/1993 s. 26

HE 192/1994 vp s. 19

HE 86/1997 vp

He 235/1990 vp s. 5

Euroopan neuvoston kunnallisen itsehallinnon peruskirja

Kuntalaki 410/2015

Perustuslaki 11.6.1999/731

Nummela-Ryynänen (1993). Kuntahallinnon vaihtoehdot. Kansallisvaltion etäispäätteestä kansalaisyhteiskunnan perustaksi. Helsinki: Lakimiesliiton Kustannus.

Ryynänen (1997). Paikallinen itsehallinto Euroopan yhdentymiskehityksen varjossa. Vantaa: Mermerus Oy Ab.

Ryynänen, Aimo (2004). Kuntien ja alueiden itsehallinto –kehittämismallit. Helsinki: Edita Prima Oy.

Valtiovarainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö (2016). Sote- ja maakuntauudistusta koskevat lakiluonnokset perusteluineen.

47. 45. Yksilöidyt säädösmuutosehdotukset.

Ei vastauksia.